

καὺ καθὼς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ οἱ νέοι ποιηταὶ ἐπαλήθρηνσαν αὐτοῦ. Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν οἱ νέοι τὴν ἐννεμητισμένην νοητικόντα: οἱ εἰς αὐτὸν εὖρον τὴν ἀπύλτον μαρπὴν, διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἤδυνετο καὶ ἐκφύττειν τὰς μαρμαίτας σκέψεις των. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁμως διάφοροι δυνάδες ποιητικαὶ ἐρευνήματα πῶς εἶναι δυνατόν συγκεντρώμεναι νὰ τὸν ἀντικαταστήτουν δι' ἄλλης ποιητικῆς πρῶτης. Ὁ Στουάρ Μερὶλ ὅστις ὑπῆρξεν ἓως ἐκ τῶν ὑπερσπιστῶν τῆς Συμβολικῆς ποιητικῆς τέχνης ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου λαμβάνων ἀρραμὴν, μᾶς δίδει ὀλίγας φωτεινάς λέξεις περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Συμβολισμοῦ ἐν Γαλλίᾳ, ὅστις ἀνεστάτωσε τὸν πνευματικὸν κόσμον τῆς Εὐρώπης καὶ ἔδωκεν τὴν κρίσιν εἰς τίσας περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ δημιουργίαν τῶν ὁριζίων ἔργων.

Ὁ Συμβολισμὸς λέγει ὁ Μερὶλ-ἐμποδίζει τίσους νέους νὰ κοιμηθοῦν, τῶν ὁποίων τὸ ὄνειρον περιτρεφεται πῶς εἶναι δυνατόν ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν Συμβολισμὸν διὰ τῆς ιδρύσεως νέας ποιητικῆς πρῶτης. Φαντάζεται ἀπλοκρίστα ὅτι ὁ Συμβολισμὸς ἰδρύθη διὰ προκηρύξεως ἀπὸ τῆς μᾶς ἡμέρας εἰς τὴν ἑλάνη, μὲ τοὺς ἀρχηγούς του, τοὺς ὁπαδούς του καὶ ὅλα τὰ παραρτήματά του. Δὲν ἐκτελεῖται ὅτι ἡ ἀντιθέτης Συμβολικῆς πρῶτης, δὲν ὑπῆρξε παρὰ μία συγκέντρωσις νέων πολὺ διαφορετικῶν μεταξὺ των εἰς ἰσοσυγκρασίαν καὶ ἰδίαν, μὴ δυνάμενοι νὰ συνεννοηθοῦν ἐπὶ τοῦ καλλιτέρου τροποῦ τῆς ἐκφράσεως των, συνιδέθησαν εἰς κοινὸν μίσην κατὰ τοῦ τεχνητοτέρου φυσιοκρατισμοῦ ὅστις ἐδιδόμει κατὰ τὸ 1885, συνικεντρώθησαν εἰς τὸν αὐτὸν ἔρωτά καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἑαυτῶν καὶ συνθετικὴν τέχνην.

Ἡ Συμβολικὴ πρῶτης ἐγεννήθη μάλιστα ἀπὸ ἑνὸς τυχαίου γεγονότος περιστάσεων παρὰ ἀπὸ τῆς θέλησιν τῆς προσηλωμένης τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν. Ἦτο καὶ ἀνταπακρίνοτο εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς στιγμῆς. Ἀνταπακρίνοτο τὴν ἀνεγκλίαν ἀντιέρισιν κατὰ τῆς ἐπιχειρηματικῆς φιλολογίας καὶ τοῦ Πανθετισμοῦ. Ἀπὸ τῆς τῆς ἐλευθερίας εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ συγγραφῆος καὶ ἀπεδέχετο ὅτι καθὼς φαντασία εἶχε τὴν ἑξίαν τῆς. Οἱ Συμβολισταὶ ἀπέδωκαν δικαίον εἰς τὸν Ζυλὸν χωρὶς νὰ ἀφαιρέσωσαν τὴν ἐξέτασιν τὸν ὁποῖον ὄρελλον εἰς τὸν Μπωντιέρε. Ἡ παγκόσμιος αἰσθητικὴ ἐτιμῆθη ὅτι αὐτὸς παρῆλθεν τὴν ἐκτέτασιν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ κ. Βρουντιέρε τοῦ ὁποῖου ἡ μαρτυρία εἶναι εἰς ὑπερβολὴν εἶναι ὁποῖος ἔλαβε «ἰδὲν ὑπερβολικὸν νὰ βλέπῃ τις ὅτι τὰ ὀνόματα τοῦ Συμβολισμοῦ καὶ Συμβολισμὸς προκαλοῦν τριγύρω των μίαν περιφρονητικὴν ἰλκρότητα καὶ ἢν στιγμὴν πᾶν ὅτι μὴ περιβάλλει δὲν εἶναι ἐν τούτοις παρὰ σύμβολον καὶ δὲν ὑπάρχει τίποτε ἐκτὸς τοῦ συμβολισμοῦ »

— 1885 —

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΟΤΦΡΙΔ ΦΟΝ ΕΡΔΕΡ

Τὴν 18ην Δεκεμβρίου 1903 συνεπληρώθη ἑκατονταετηρίς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ περιφήμου γερμανοῦ φιλοσόφου Ἐρδερ, τοῦ ὁποῖου ἡ θάνατος ἦτο παγκόσμιος καὶ οὐτινος τὸ τελεσίτιον ἔργον ἐκκαταλείπει τὴν φιλοσοφίαν, ὅλας τὰς φιλολογίας, τὴν ἱστορίαν καὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας.

Μία ἀπὸ τὰς θέσεις ἐπιστῆς τοῦ Ἐρδερ εἶναι ὅτι ὑπῆρξε διδάσκαλος τοῦ Γκαίτε τὸν ὁποῖον εἰσέγαγεν εἰς τὰ μυστήρια τῆς Κριτικῆς καὶ τὸν ἔκρινε νὰ θαυμάζῃ τὸν Σαίξπηρ. Ἐκτὸς τούτου ὁ Γκαίτε εἰς τὸν Ἐρδερ ὄρεϊται τὴν ἀγάπην του πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἑλλήνας συγγραφῆς καὶ ἰδίως πρὸς τὸν Ὀμηρον.

Καὶ ὅμως ἡγεμονίαι τινες αἰτίαι διέφεσαν μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἐρδερ ἐχώρησαν τὸν διδάσκαλον ἀπὸ τὸν μαθητήν. Ὁ Συγγραφεὺς των «Ἰδεῶν ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος» διακρίθη ἐπιστῆς διὰ τὸν λυσσώδη ἀγῶνα του κατὰ τοῦ φιλοσόφου τοῦ Κένσιμπεργ Κάντ.

Μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἐπιστημῶν αἵτινες ὀφείλουσιν πλεῖστα εἰς τὸν Ἑρδερ εἶναι ἡ Ἀνθρωπολογία, ἡ ψυχολογία, ἡ αἰσθητικὴ Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ ἐνδιέφερε τὸν Ἑρδερ ἦτο ἰδίως ἡ Ἀνθρωπότης ἣτις ἦτο δι' αὐτὸν τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως του, ὁ σκοπὸς καὶ ὁ δρόμος του. Ὁ Γκαίτε μάλιστα τὴν ἐποχὴν ὅπου ἦσαν συνδεδεμένοι τὸν ὠνόμαζε Freund Humanus.

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ὁ διαπρεπὴς ἀρχαιολόγος κ. Ἀποστόλος Ἀρβιντόπουλος διευθυντὴς τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων εἰς τὸ Πόρτ-Σαίτ δημοσιεύει εἰς τὴν ἐφημερίδα ὁ «Συνδεσμος» ὡρίαν ἐπιστολὴν διὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα τὸ ὁποῖον τίσσι ἐτάραξε τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τὴν παράστασιν τῆς Ὁρεστέας.

— Ἐν τῇ συζητῇ λέγει — ὁ κ. Ἀρβιντόπουλος μιγνύμεν κυρίως δύο θέματα διάφορα ἀλλήλων : τὸ περὶ χρήσεως τῆς γλώσσης ὡς ὀργάνου ἀνκοινωνήσεως γραπτῆς ἢ προφορικῆς τῶν ἰδεῶν ἡμῶν, καὶ τὸ περὶ ἐρεύνης ἐπιστημονικῆς τῆς ἱστορίας τῆς γλώσσης ἡμῶν. Τοῦ πρώτου ἡ ἐξέτασις καὶ ἡ λύσις ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς Ἕλληνας μόνον, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς λογογράφους καὶ ποιητάς, τοῦ δὲ δευτέρου εἰς τοὺς ἐπιστήμονας μόνον οἰκιστὴς ἐθνότητος.

Δυστυχῶς πολλοὶ ἐκ τῶν πρώτων μεταπηδοῦν εἰς τὸ ἔδαφος τῶν δευτέρων καὶ τινάπαλιν ἔντευθ' ἀνενθυνοῦν αἱ συγχύσεις καὶ αἱ διχοφασίαι : ὁ κ. Κρουμβάχερ δὲν ἀρκεῖται εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐρευναν, ἀλλ' ἐπεμβαίνει εἰς τὸν τρόπον τῆς χρήσεως τῆς γλώσσης ὅπερ δὲν ἀρμόζει αὐτῷ, οἱ δὲ κ. κ. λογογράφοι καὶ ποιηταὶ καὶ τινες μὴ γλωσσολόγοι ἐπιστήμονες εἰσέρχονται εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐρευναν μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὸν χειρισμὸν τῆς γλώσσης ὅστις μόνον εἶναι ἔργον αὐτῶν. Μόνον οἱ κ. κ. Γ. Ν. Χατζιδάκις καὶ Ι. Ψυχᾶρης δύνανται περὶ ἀμφοτέρων νὰ ἐκφράσουν γνώμην διότι καὶ Ἕλληνες εἶναι καὶ ἰδιοὶ ἐπιστήμονες. Οὗτοι δὲ ὑπερμαχῶν ἑ μὲν, τοῦ καθαρεύοντος τρόπου τοῦ γράφειν, ὁ δὲ τοῦ ἀπλουστεροῦ καὶ δημοτικωτέρου καὶ φέρουν ἀμφότεροι ἀποδείξεις πρὸς ὑποστήριξιν τῶν γνωμῶν αὐτῶν τὰ τοιαῦτα συγγράμματα των.

Καὶ μετὰ τινος παρατηρήσεως ἐπὶ τῆς μεταφράσεως τῆς «Ὁρεστέας» ὁ κ. Ἀρβιντόπουλος μετὰ τῆς αὐτῆς φωτεινότητος ἐξακολουθεῖ τὴν ἐπιστολὴν του λέγων ὅτι «οἱ ὑπαὶ τῆς δημώδους διατείνονται ὅτι ἡ καθαρεύουσα ἐπιβάλλεται διὰ τῶν σχολείων, ἂν δὲ ἐγένετο ἐν αὐταῖς χρήσις τῆς δημοτικῆς θὰ ἐπεκράτει αὕτη καὶ θὰ ἐγράφομεν ὡς ἐμιλοῦμεν περίπου. Τοῦτο βιβλικὸν εἶναι ἀληθὲς ὅπως ἐπίσης ἀληθὲς εἶναι, ὅτι οἰανδήποτε γλῶσσαν ἢ βαθμίδι γλώσσης διδασκῶν οἱ μαθηταί, ταύτην θὰ μάθουν.

Εἶναι δὲ πρακτικὸν νὰ προτιμηθῇ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς φοιτήσεως ἡ δημοτικὴ ἵνα μὴ ὁ μαθητὴς ἀντιμετωπίζῃ ἐξ ὑπαρχῆς τὰ ἄγνωστα καὶ δυσχερεῖς τὴν ἐν τοῖς πράγμασι μόρφωσιν αὐτοῦ. Παρατήρησα ὅτι οἱ μικροὶ μαθηταὶ εὐχεστεροῦνται νὰ μαθάνουν εὐκαλὸς τὸ «ψαμί. τυρί, ἀλέτρι κ. τ. λ.» ἢ τὸ ἰον οἶς, κ. τ. λ. τῶν ἀφαισθητικῶν.

Αἱ ὀλίγαι αὗται λέξεις προσερχόμεναι ἀπὸ τὸν κάλκον ἐπιστήμονος οἷος ὁ κ. Ἀρβιντόπουλος ὁρεόμενος μὲ τοὺς ἀρχαίους ὅσον ὀλίγοι καὶ τῶν καθηγητῶν τοῦ πανεπιστημίου καὶ μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν σοφίαν, εἶναι ὀληθῶς ἕνα τεκμήριον πεσφινὲς ὅτι ἡ λαϊκὴ γλῶσσα εὕρεται ἕνα ἀκέραιον γέννησιν ὑποστηρικτὴν διότι εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ παρόντος καὶ μέλλοντος.

